

LIETUVOS ATEITIES VIZIJOS „LIETUVA 2050“ SANTRAUKA

Ši Valstybės pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ (toliau - Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ arba „Lietuva 2050“) skatina apmąstyti ir nubrėžti valstybės raidos kontūrus, parodančius, ko tikimės iš ateities ir kokią ateitį savo valstybėje norime kurti. Mūsų gyvenamas laikas sudėtingas ir pilnas naujų iššūkių, tačiau jis atveria platų galimos ateities horizontą. Taip turime progą pasirengti šuoliui į atsiveriančią nežinomybę, peržengti vaizduotės ribas ir patys drąsiai formuoti savo ateitį, o ne būti blaškomi globalių tendencijų. Valstybės pažangos vizija (toliau – valstybės ateities vizija arba vizija), nukelianti į 2050-uosius, ragina mus imtis savosios ateities – ne tik svajoti ar laukti, bet ir sąmoningai kurti ateitį, išnaudojant besiveriančias galimybes.

Praeito amžiaus pabaigoje turėjome aiškią valstybės kryptį: sugrįžti į Vakarų valstybių šeimą, puoselėjant demokratines vertybes ir institucijas, tampant Europos Sąjungos ir NATO aljanso nare. Tikslingas darbas šia linkme yra bene pagrindinė priežastis, kodėl dabartinė Lietuva išgyvena pakilimo laikotarpį. Kur link judame toliau? Ką mums, kaip valstybei, politinei bendruomenei, reiškia pažanga? Kokios pagrindinės politinės idėjos mus vienija ateičiai?

Privalome sau atsakyti į šiuos klausimus, nes globalūs poslinkiai vis ryškesni – greitėjantys technologiniai pokyčiai lemia mūsų ekonominį, socialinį ir kultūrinį gyvenimą, o valstybės valdymo sistemos turi gebėti keistis kartu. Egzistencinių problemų kelia klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas, COVID-19 pandemijos nulemti ekonominiai iššūkiai, pasaulio demografinis disbalansas. Kinta ir geopolitinis paveikslas – nusistovėjusią tvarką keičia didėjanti pasaulio Rytų ir Pietų galia. Su savais iššūkiais susiduria ir šiandien ne tik senstanti, bet ir, deja, mažėjanti mūsų pačių visuomenė. Išorės grėsmės, mažas pasitikėjimas valstybės institucijomis, santykinai didelis skurdas ir socialinė atskirtis, aukšta pajamų nelygybė ar prasti socialinio kapitalo rodikliai gali virsti iššūkiu mūsų demokratijos tvarumui ir valstybės klestėjimui.

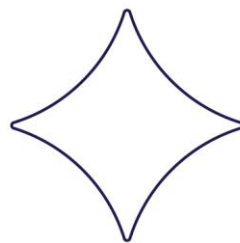
Visa tai – įveikiama. Lietuva šiandien yra brandi Vakarų demokratinės bendruomenės narė. 2050-aisiais skaičiuosime beveik aštuonis Lietuvos valstybės istorijos šimtmečius. Karaliaus Mindaugo karūnavimo sukaktis primins, kaip Viduramžių Europoje

prasidėjo Lietuvos valstybingumo kelias, kurio tradiciją nepaliaujamai sergime iki šiol. Didžiuojamės savo LDK paveldu – parlamentarizmo istorija, atvirumo, skirtingų tautų sugyvenimo, klestėjimo laiku. XX a. pradžia – tautinės valstybės klestėjimo laikotarpis, leidęs išgyventi gūdų sovietmetį. Be kita ko, moderniaisiais laikais valstybingumo idėjos raida neatsiejama nuo Lietuvos, kaip jūrinės valstybės vizijos, kuriai vietos valstybės mąstyme atsirado kur kas vėliau. Jeigu Karaliaus Mindaugo valstybė žymi pamatinį Lietuvos statusą, kuris yra visų mūsų politinės bendruomenės sumanymų sąlyga, tai „išėjimo į jūrą“ idėja sako, kad aplenkiančios laiką idėjos privalo būti netikėtos ir provokuojančios mąstyti. Tokios idėjos ir ryžtas joms įgyvendinti gali gimti Lietuvoje. Mūsų šalyje yra daug išsilavinusių, kūrybingų bei išradingų žmonių, stiprėja suvokimas, kad kultūra yra strategiškai svarbi valstybės gyvenimui. Ir nors aplinkybės šiandien išties panašios į audringą ir sunkiai nuspėjamą jūrą, tikime, kad kelionė per ją, drąsiai ir kartu žvelgiant į šią valstybės viziją kaip į kelrodę žvaigždę, gali būti sėkminga.

Lietuva pirmiausia yra jos žmonės – ir čia šiandien esantys, ir jau išėję, ir ateinantys, ir svetur gyvenantys. Tad valstybės pažangą ateityje lems ir atspindės būtent tai, kaip žmonės čia jaučiasi. Norėdami išlikti neapibrėžtumų pilname pasaulyje, kuris tampa labiau virtualus, ryžtingai stipriname ir ateityje stiprinsime savo valstybę. Todėl imamės kūrybos visose žmogiškos veiklos srityse. Stengiamės, kad galimybę gyventi ir kurti Lietuvoje, pasitikti čia savo ateitį visi piliečiai matytų ne vien kaip likimo dovaną, bet ir kaip sąmoningą savo vidinį apsisprendimą. Kad aiškiai jaustumė – gyvename ir kuriame čia, Lietuvoje, ne vien todėl, kad čia mūsų šaknys, bet ir todėl, kad tai – šalis, kurioje galima prasmingai gyventi laimingą gyvenimą.

Kad sukurtume tokią valstybę, kuri padeda savo piliečiams kelyje į gerą ir prasmingą gyvenimą, mums būtina ne tik laisvė, bet ir įvairiapusis išsilavinimas. Bendruomenė, šeima ir valstybė turi užtikrinti palankias sąlygas piliečiams imtis atsakomybės ir nuolat lavintis, kad būtų galima laisvai rinktis gyvenimo kelią, nebijotų sunkumų. Todėl žengdami į ateitį siekiame glaudaus, abipusiu pasitikėjimu, rūpinimusi ir atsakomybe grįsto piliečio ir valstybės tarpusavio ryžto.

Kurdami savo ateitį, gerbsime žmogaus teises, remsimės politinės ir kultūrinės tapatybės išsaugojimo, laisvės ir lygybės, pagarbos žmogaus orumui, teisingumo ir bendruomeniškumo vertybėmis. Norime šalia savęs matyti bendrapilietį, įsipareigojusį valstybei, politinei bendruomenei ir jos vertybėms, jaučiantį, kad jis yra savo vietoje – Lietuvoje, kurią nori kurti ir saugoti.

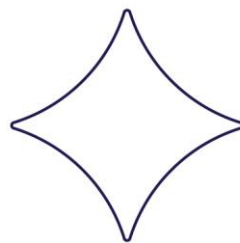
Greta valstybinės lietuvių kalbos, bendros kultūros ir istorijos vienas esminių lietuviškos tapatybės elementų yra ryšys su gamta. Tad išsaugoti žalią ir nenuniokotą gamtą, atkurti su ja tinkamą ryšį – vienas iš kertinių mūsų ateities siekių. Lietuvą ateityje matome kaip pažangią, inovatyvią šalį, kurioje rasta pusiausvyra tarp šiuolaikinio žmogaus gyvenimui būtinų elementų, naujausių technologijų ir laukinės gamtos išsaugojimo.

Kad gebėtume šią viziją įgyvendinti, iš naujo atsigręžiame į savo kultūrą. Ji yra mūsų valstybės, kaip politinės bendruomenės, išlikimo bei klestėjimo pagrindinė sąlyga. Kultūra – šios vizijos pamatas. Mūsų paveldas, tautos atmintis, menas, mokslas, kasdienybės kultūra yra tai, kas valstybės praeitį, dabartį ir ateitį mums leidžia matyti kaip savą – visiems mums bendrą, prasmingą ir brangią. Gyvybinga, nuolat atsinaujinanti valstybės kultūra leidžia atrasti amžinąsias vertybes avangardinėmis priemonėmis ir parinkti laiko išbandytus šiandienos problemų sprendinius.

Norėdami ryžtingai ir pakelta galva pasitikti ateitį su visais jos iššūkiais, jau dabar permąstome ir imamės formuoti atskiras valstybės veiklos sritis, atsiremdami į technologijų bei inovacijų plėtrą ir vadovaudamiesi gamtinės aplinkos tausojimo principu.

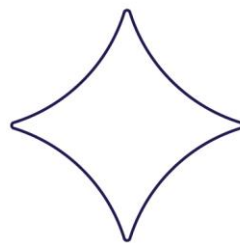
Įgyvendinusi šią savo valstybės ateities viziją, Lietuva 2050-aisiais yra atspari ir klestinti valstybė, kurios žmonės – pilietiškai ir jaučiasi gyvenantys prasmingą gyvenimą:

- ◆ **Lietuva – brandžios demokratijos valstybė su stipria demokratine politine kultūra.** Piliečiai pasitiki savimi, vienas kitu ir valstybės institucijomis, aktyviai prisideda prie valstybės kūrimo. Jos valdysena siejama su stipriomis valstybės institucijomis, yra strategiška, lanksti ir efektyvi, paremta atvirumo, teisingumo, žmogaus teisių ir skaidrumo principais. Viešosios politikos sprendimai priimami įsitraukus suinteresuotoms šalims, grįsti įrodymais, ateities įžvalgomis ir yra nuosekliai įgyvendinami.

- ◆ **Lietuva – laisvų, išsilavinusių, gebančių veikti kartu, pasirengusių ateičiai ir atsakingų žmonių bendruomenė.** Šalies žmonės – atsparūs, gebantys prisitaikyti prie nuolat kintančios aplinkos, realizuoti save, atidūs šalia esantiems ir mokantys pasirūpinti savimi. Veikiama remiantis sugyvenimo ir kartų solidarumo principais. Valstybė rūpinasi žmonių socialine gerove ir lygių teisių užtikrinimu, teikia pagalbą pažeidžiamiausiems, garantuoja kokybišką sveikatos apsaugą bei skatina sveiką gyvenimo būdą.
- ◆ **Lietuva kuria ir eksportuoja pasaulinio lygio žinias bei inovacijas, užimdama kertines pozicijas globaliose vertės grandinėse.** Šalis – patraukli talentams, čia randantiems prasmingo darbo ir gyvenimo galimybę. Tai erdvė, kurioje galima įvairiais būdais kurti vertę, nuolat mokytis, atrasti ir eksperimentuoti, jaustis reikalingam visais amžiaus tarpsniais, panaudoti savo potencialą. Vystydama ekonomiką, Lietuva tausoja savo žmones ir aplinką.
- ◆ **Lietuva – atspari ir įtakinga tarptautinės sistemos veikėja.** Lietuva yra pasirengusi visuotinei gynybai, geba numatyti įvairius išorinius sukrėtimus, jiems pasiruošti ir juos atrėmusi tapti stipresne. Lietuva pajėgi sutelkti vakarietišku demokratijų veiksmus savo lyderyste ir pavyzdžiu bei paremti partnerių pastangas plėsti vertybėmis grįstą tarptautinę tvarką. Piliečiai jaučiasi valstybės užsienio politikos kūrėjais ir partneriais.
- ◆ **Lietuvoje galima greitai pasiekti tai, ko reikia žmogaus gerovei.** Lietuvos teritorija – darniai ir subalansuotai išvystyta, užtikrintas kokybiškų viešųjų ir komercinių paslaugų pasiekiamumas. Tai šalis, kurios susisiekimo tinklas ne tik užtikrina ekonominę plėtrą, bet ir įgalina žmogų dalyvauti kultūriniame, ekonominiame ir socialiniame gyvenime, nepaisant gyvenamosios vietos, o išsaugota laukinė gamta ir biologinė įvairovė yra tapusios šalies konkurenciniu pranašumu.

Svarbu tai, kad šis 2050-ųjų Lietuvos paveikslas kol kas tėra siekiamybė – vaizdinys, kuris be mūsų visų telkiančios valios imtis atsakomybės, pasitikėti ir rūpintis artimu taip ir teliks užmirštu kelrodžiu. Valia, atsakomybė, rūpestis, gebėjimas susitelkti negimsta tuščioje vietoje – klestinti mūsų kultūra yra tam būtinas pamatas, o kokybiška demokratija ir švietimo kokybinė transformacija – esminės strateginio mąstymo ir reikalingo proveržio sąlygos. Jau dabar, orientuodamiesi į 2030-uosius, imamės pertvarkyti viešąjį valdymą, kurti ir įtvirtinti visuotinę gynybos sistemą, užtikrinti ekonominį, energetinį ir

kibernetinį atsparumą, kurti erdvę inovacijoms ir eksperimentavimui. Kad 2050-aisiais mūsų valstybės gyventojų skaičius stabilizuotųsi ir poveikis klimatui taptų neutralus, sparčiau įgyvendinsime pradėtą žaliąjį perėjimą, gyvenimą ir ekonominę veiklą grįsime sugyvenimu su gamta. Jau dabar pradėdame nuosekliai vykdyti gyventojų skaičiaus mažėjimą stabdančią demografijos politiką.

Ši vizija orientuota į strateginį problemų sprendimą – ji yra ilgo kelio, kuriame pilna pagundų imtis laikinų ir paprastesnių kylančių problemų sprendimo būdų, simptominio visuomenės skaudulių gydymo, kelrodis. Tik nuoseklus darbas ir strateginis mąstymas gali leisti pasiekti proveržį ir iš tiesų naują gyvenimo kokybę. Tikrove ši vizija gali tapti tik radus vidinių jėgų išgirsti vienas kitą, aptikus bendrų politinių idėjų ir laikantis susitarimų. Lietuvos tauta, išlikusi per amžius, ne kartą įrodė – esame stiprūs, atsparūs ir prireikus gebame susitelkti bendriems tikslams, lanksčiai prisitaikyti prie kintančių aplinkybių. Mūsų visų viduje dega noras gyventi, noras kurti ir saugoti tai, kas mums brangu. Sudėtingą istorinį laiką matykime kaip progą sau – pirmiausia, kaip progą parodyti, kad esame ne prastesni už šią valstybę kūrusius ir ant savo pečių iškėlusius istorijos milžinus.